

CERCETĂRI ARHEOLOGICE ÎN AȘEZAREA DIN PRIMA EPOCĂ A FIERULUI DELA TĂMĂOANI (RAIONUL GALAȚI)

Prima epocă a fierului (Hallstatt) este cunoscută din ce în ce mai bine în Sudul Moldovei, datorită săpăturilor, sondajelor și recunoașterilor arheologice, întreprinse mai ales cu începere din anul 1949 de către Academia R.P.R.

În ceea ce privește sectorul cel mai sudic, dela Nord de Galați, primele cercetări s'au făcut în anul 1939 sub formă de recunoașteri. Cu acest prilej s'au semnalat resturi de cultură materială din aceeași vreme la Sîpeni, Gănești, Vădeni, Tg. Berești, Bursucani și Smulți ¹. Alte resturi din aceeași epocă s'au descoperit în 1946 la Stoicani, cu ocazia sondajelor de pe Cetățuie și a recunoașterilor din cimitirul cu schelete chircite din prima epocă a fierului de pe înălțimea aflată imediat la Vest de Cetățuie ². Ulterior, prin sondajele din 1948 și săpăturile din 1949 de pe Cetățuie și din cimitirul amintit dela Stoicani, s'a precizat că în ambele locuri este documentat un aspect al culturii materiale locale dela sfârșitul primei epoci a fierului (sec. VII-VI î.e.n.) ³. Contemporan în parte cu acest aspect este și acela din așezarea dela Tămăoani de lângă Stolcani cercetat prin sondajele din 1949 ⁴.

Tot dela sfârșitul primei epoci a fierului datează descoperirea de vase de lut ars dintr-o groapă dela Frumușița, cercetată în 1948 și 1949 ⁵, și mormintele cu schelete chircite dela Foltești, găsite în 1950, în cuprinsul așezării de tip Usatovo, dela punctul numit Ruptura ⁶. În ambele descoperiri s'au găsit câni cu toartă, caracteristice, prin unele elemente, primei epoci a fierului. În afară de aceasta, prezența *kylix*-ului grecesc în descoperirea dela Frumușița contribuie la datarea vaselor lucrate cu mâna de acolo la sfârșitul secolului al V-lea î.e.n. ⁷.

Alte resturi din prima epocă a fierului s'au descoperit în 1948 la Tg. Berești și Cavandinești ⁸.

Datele procurate de toate aceste cercetări ajută la o cunoaștere mai amănunțită a primei epoci a fierului în acest sector din Sudul Moldovei. Această cunoaștere este încă departe de a fi completă, atât în ceea ce privește definirea propriu zisă a diferitelor aspecte de cultură

¹ Cf. « Dacia », VII—VIII, 1937—1940, p. 430, 435—437, 440 și urm.

² Rezultatele acestor cercetări împreună cu ale aceloră din 1948 și 1949 au fost prezentate într'un raport amplu asupra săpăturilor dela Stoicani. « Materiale arheologice privind Istoria Veche a R.P.R. », v. I, 1953, p. 132 și urm.

³ « Studii » I, anul 2, 1949, p. 105 și urm. « St. și Cercet. de Istorie Veche », Nr. 1, anul I, 1950, p. 63.

⁴ « Studii » I, anul 2, 1949, p. 105 și urm.; « St. și Cercet. de Istorie Veche », Nr. I, 1950, p. 64.

⁵ « Studii » I, anul 2, 1949, p. 106; « St. și Cercet. de Istorie Veche », Nr. 1, anul I, 1950, p. 65.

⁶ « St. și Cercet. de Istorie Veche », Nr. I, anul II, Ianuarie-Iunie 1951, p. 254.

⁷ « Studii », I, anul II, 1949, p. 106.

⁸ « Ibidem », p. 100, 106. Resturile din prima epocă a fierului dela Tg. Berești nu sunt menționate în raport.

materială și succesiunea lor în timp, cât și în ce privește precizarea organizării social-economice a triburilor locale din acea vreme.

În orice caz, rezultatele obținute în acest sector din Sudul Moldovei, nu vor trebui considerate în mod izolat, ci în legătură cu acelea din așezarea dela Poiana, controlându-se în ce măsură ele se verifică și se completează reciproc. De asemenea, vor trebui cercetate și legăturile cu celelalte aspecte de cultură materială dela noi din țară și din Sudul U.R.S.S. În felul acesta se vor putea încadra mai bine în timp și spațiu diferitele aspecte ale culturii materiale din prima epocă a fierului din Sudul Moldovei.

Desigur că rezolvarea acestor probleme presupune un studiu mai amplu, care necesită continuarea și intensificarea cercetărilor pe teren.

În lucrarea de față sunt prezentate doar rezultatele primelor cercetări din așezarea dela Tămăoani, încercându-se să se precizeze felul de așezare și să se definească aspectul culturii materiale a triburilor locale din această regiune în prima epocă a fierului.

La cca 2,5 km Sud de comuna Stoicani, la punctul numit Piscul, de pe teritoriul satului Tămăoani, s'a identificat în anul 1949 o așezare din prima epocă a fierului.

Așezarea se află pe terasa inferioară a Prutului, pe o porțiune de teren în formă de promontoriu, orientată EV și izolată la Nord și Sud prin câte o viroagă. Această formă de teren este mai îngustă la Est, în spre lunca Prutului și mai lată la Vest în spre marginea de Est a satului Tămăoani. În spre Sud, așezarea s'a întins și pe promontoriul vecin.

În toamna anului 1949, s'au efectuat aici sondeaje de către o parte din colectivul șantierului arheologic dela Stoicani. Cu acest prilej s'au săpat două șanțuri pe primul promontoriu și un al treilea pe cel de al doilea promontoriu dela Sud. Materialul arheologic descoperit se află la Muzeul de Antichități din Iași.

Pe primul promontoriu, s'au săpat un șanț mai lung (I) de 22 m $\times$ 1,20 m și orientat ENE 80°—VSV 260°, pe axul longitudinal al așezării și cam pe la mijlocul ei și un altul mai mic (II) la 5 m spre Nord și paralel cu primul.

Șanțul I s'a adâncit până la 0,60 m. S'a constatat că sub solul vegetal actual, de culoare neagră și gros de cca 0,15—0,20 m, urmează o pătură de pământ de culoare deschisă, groasă de cca 0,25—0,30 m, în care s'au găsit câteva fragmente ceramice din prima epocă a fierului. Sub această depunere se află solul virgin, în care s'a adâncit săpătura cca 0,10 m.

Șanțul II (fig. 1). Orientarea șanțului II este aceeași cu a șanțului I. De asemenea, s'au făcut aceleași observații stratigrafice. Spre deosebire însă de șanțul I, pereții de Sud și de Nord ai șanțului II au secționat câteva gropi din prima epocă a fierului. Astfel, în profilul peretelui de Nord (fig. 2, a) s'au observat trei gropi (Nr. 2, 3 și 4), dintre care două mai mari în formă de clopot (Nr. 2 și 4) la 4 m interval și între ele una mai mică, cu pereții drepți (Nr. 3). În profilul peretelui de Sud (fig. 2) s'au observat alte două gropi în formă de clopot (Nr. 1 și 5), la cca 2 m depărtare una de alta.

S'au săpat complet numai două gropi cu pământul de umplutură cenușiu (Nr. 1 și 2), făcându-se câte o lărgire în perețele malului din dreptul lor. Celelalte trei gropi (Nr. 3—5), secționate de pereții șanțului, vor fi cercetate cu alt prilej.

Adâncimea medie a șanțului II este de 1 m pe porțiunea dintre gropile Nr. 2, 3 și 4 și de 0,70 m în regiunea dintre gropile Nr. 1 și 5. Adâncimea maximă față de nivelul solului actual este de 1,75 m, în dreptul gropii Nr. 1.

Groapa Nr. 1 este în secțiune în formă de clopot, iar în plan, ovală. Dimensiuni: lățimea 1 m, în dreptul gurii, și 2,36 m la fund, iar adâncimea 1,15 m față de baza stratului dela care s'a săpat și 1,65 m față de nivelul actual al solului. Groapa, umplută cu pământ amestecat cu cenușă, s'a observat clar în plan începând dela adâncimea de 1 m. În umplutura gropii s'au găsit fragmente din oase de animale, dintre care unele erau calcinate parțial.

Groapa Nr. 2. Forma gropii în secțiune este puțin deosebită de cea a gropii Nr. 1. Astfel, pereții gropii sunt mai mult sau mai puțin drepecți la partea superioară și oblici la cea inferioară, care se lățește treptat spre fund. Forma gropii în plan este aproape rotundă. Dimensiuni: lățimea 1,40 m în dreptul gurii și 2,20 m la fund, iar adâncimea 1,10 m dela baza stratului dela care s'a săpat și 1,45 m față de nivelul actual al solului. Groapa, care conține multă cenușă în pământul de umplutură, s'a observat în plan dela 0,50 m adâncime.

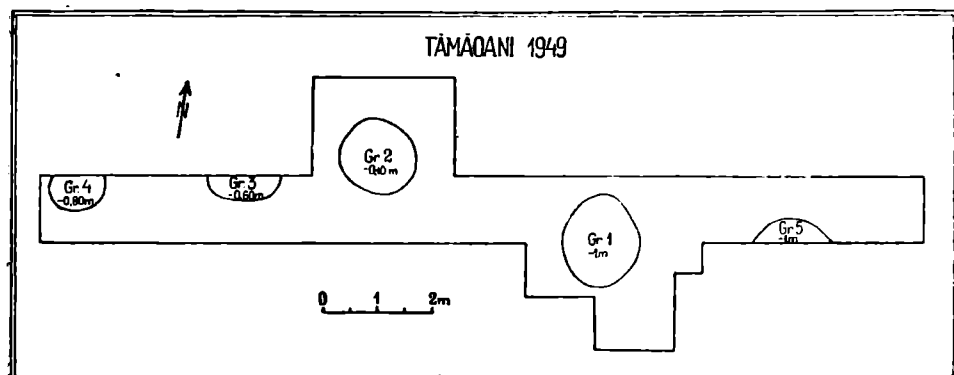

Fig. 1. — Planul gropilor din șanțul II.

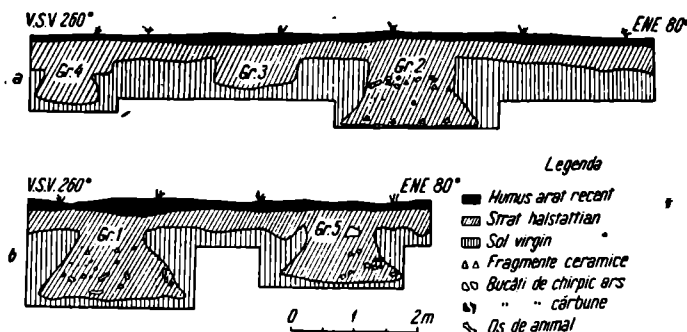

Fig. 2. — Profilele pereților de Nord (a) și Sud (b) ale șanțului II.

În umplutura gropii până la 0,80 m adâncime s'au găsit fragmente ceramice, o fusaiolă (fig. 8,1) și două căpăcele de lut ars (fig. 8, 3—4), câteva oase de animale și mai multe bucăți de chirpic ars, dintre care unele prezintă urme de nuiel sau de trestie. La 1 m adâncime s'a descoperit un cuțit de bronz (fig. 8, 6 a și 6 b), iar între 1m și 1,30 m s'au găsit mai multe fragmente ceramice din diferite vase, dintre care unele sunt arse secundar. La 1,30 m adâncime, în jumătatea din spre Sud a gropii, s'au găsit femurul, tibiala, peronul și câteva oase tarsiene din piciorul drept al unui schelet de om. După poziția oaselor, piciorul era întins și avea orientarea NV-SE. La cca 0,50 m NE de acest picior s'a descoperit un vas întreg mai mare (fig. 7,1), care zăcea în poziție normală. Lângă acest vas se afla un fragment ceramic ceva mai mare prevăzut cu o toartă orizontală. În cuprinsul gropii, până la fund, înafără de acest vas, restul materialului ceramic este fragmentar. Din acest material s'a putut reconstitui numai un singur vas cu marginea răsfântă înafără și cu corpul bombat (fig. 7,2).

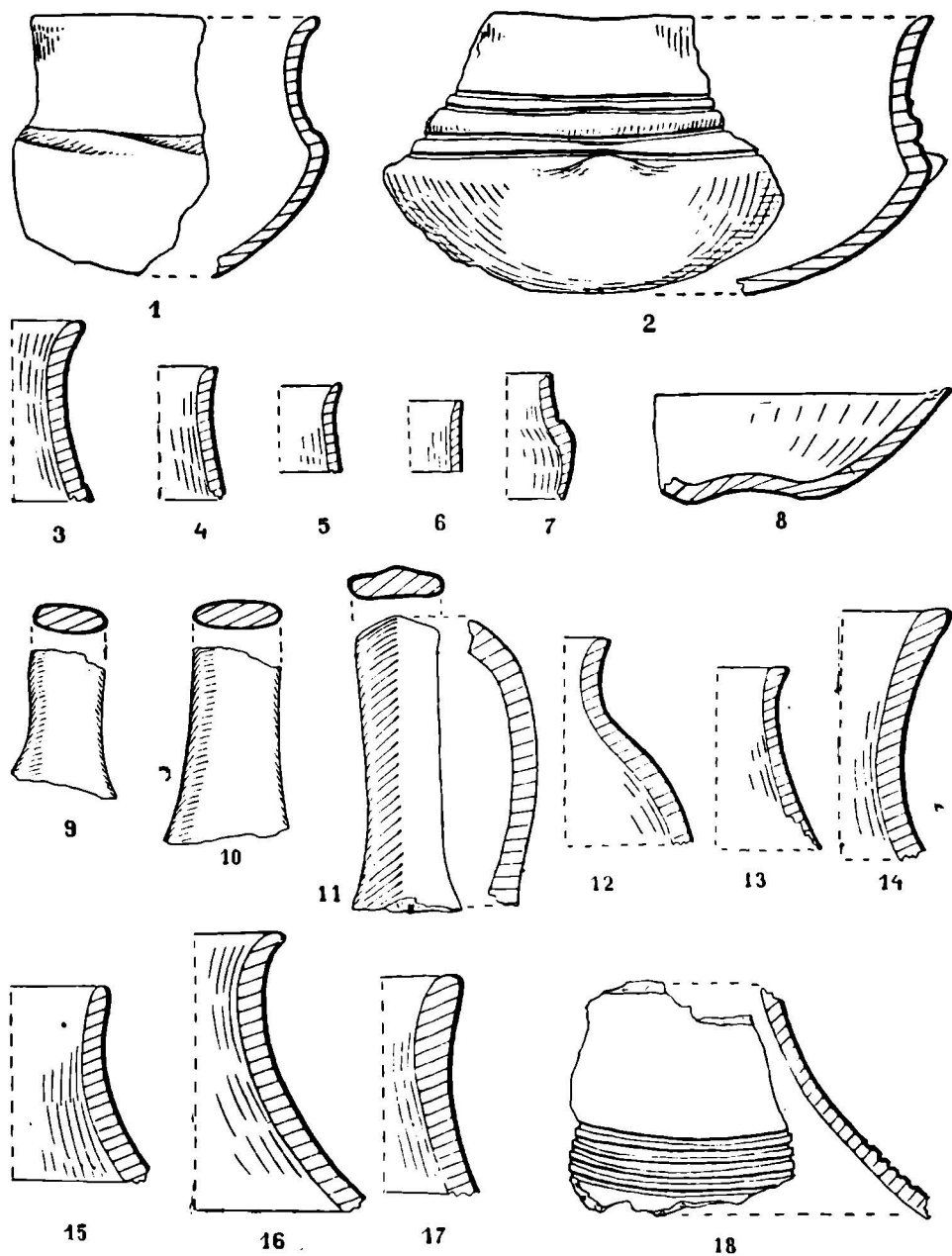

Fig. 3. — Fragmente de vase.

Este probabil că groapa s'a umplut încă din timpul locuirii din această așezare cu resturi de ceramică, un vas întreg, câteva obiecte din inventarul locuințelor și oase de animale. Chirpicul ars, marea cantitate de cenușă, ca și unele oase calcinate și fragmente ceramice arse secundar, ne arată că groapa s'a umplut apoi și cu resturi din locuințele arse ale acestor așezări.

În ceea ce privește piciorul omenesc din spre fundul gropii, nu se pot face deocamdată decât presupuneri. El nu poate fi pus în legătură cu un mormânt mai nou sau mai vechi decât groapa, deoarece nu s'a găsit nimic din restul scheletului, nici în groapa propriu zisă, nici în caseta din jurul gropii. Este mai probabil că piciorul a fost introdus în groapă după ce a fost desprins din basîn.

Groapa Nr. 3 este în secțiune de formă rectangulară. Dimensiuni: lățimea 1,30 m, iar adâncimea maximă, 0,50 m dela baza stratului dela care s'a săpat și 0,90 m față de nivelul solului actual.

Groapa Nr. 4 este în secțiune în formă apropiată de aceea de clopot și prezintă pe latura de Est un mic prag, lat de 0,35 m și înalt de 0,20 m. Dimensiuni: lățimea, 0,75 m în dreptul gurii și 1 m la fund, iar adâncimea 0,65 m dela baza stratului dela care s'a săpat și 1,15 m față de nivelul solului actual.

Groapa Nr. 5 este în secțiune în formă de clopot, iar în plan aproape rotundă sau ovală.

Dimensiuni: lățimea, 1,05 m în dreptul gurii și 1,95 m la fund, iar adâncimea, 0,90 m dela baza stratului dela care s'a săpat și 1,35 m față de nivelul solului actual.

Pe al doilea promontoriu s'a săpat șanțul III, de aceleași dimensiuni și orientare ca șanțul I. S'au făcut aceleași observații stratigrafice. S'au descoperit câteva bucăți de chirpic ars, dintre care unele prezintă urme clare de trestie, și mai multe fragmente ceramice, care fac parte, în general, din vase grosolane și mai rar din vase cu pereții subțiri de calitate mai bună.

În inventarul așezării dela Tămăoani predomină ceramica, care, în cea mai mare parte, provine din gropi și mult mai puțin din stratul subțire dela baza căruia au fost săpate aceste gropi.

Din punctul de vedere al tehnicii pastei, se pot deosebi două categorii de vase: una din pastă de calitate bună și alta din pastă grosolană.

Vasele din pastă de calitate bună au pereții subțiri sau ceva mai groși. Pasta vaselor cu pereții subțiri este în genere mai omogenă și mai compactă decât pasta de calitate bună a vaselor cu pereții mai groși. În afară de acestea, pasta vaselor cu pereții subțiri, de culoarea neagră în interior și cafeniu deschis sau cenușiu la exterior, are un aspect mai mult sau mai puțin sgrunțuros și conține fragmente ceramice pisate ca materie degresantă. Pasta vaselor cu pereții mai groși de culoare neagră în interior și de obicei cărămizie pe o față și neagră pe cealaltă, prezintă același aspect sgrunțuros și conține unele impurități foarte fine fărâmițate. Vasele din această categorie au lustru pe ambele părți sau uneori în întregime numai la interior sau exterior.

Vasele din pastă grosolană sunt de dimensiuni mai mari și în genere au pereții mai groși. Vasele cu pereții mai subțiri din această categorie sunt executate dintr-o pastă mai consistentă decât aceea a vaselor cu pereții mai groși. Pasta mai consistentă, de culoare neagră în interior, cenușie pe o față și cărămizie pe cealaltă, este sgrunțuroasă și mai ales neomogenă, din cauza frământării puțin îngrijite; conține destul de multă mică și uneori chiar bucăți mici de calcar, introduse intenționat ca materie degresantă sau mai curând făcând parte din pasta, care nu a fost destul de bine curățată de impurități. Pasta vaselor cu pereții mai groși este mai poroasă și mult mai neingrijit frământată.

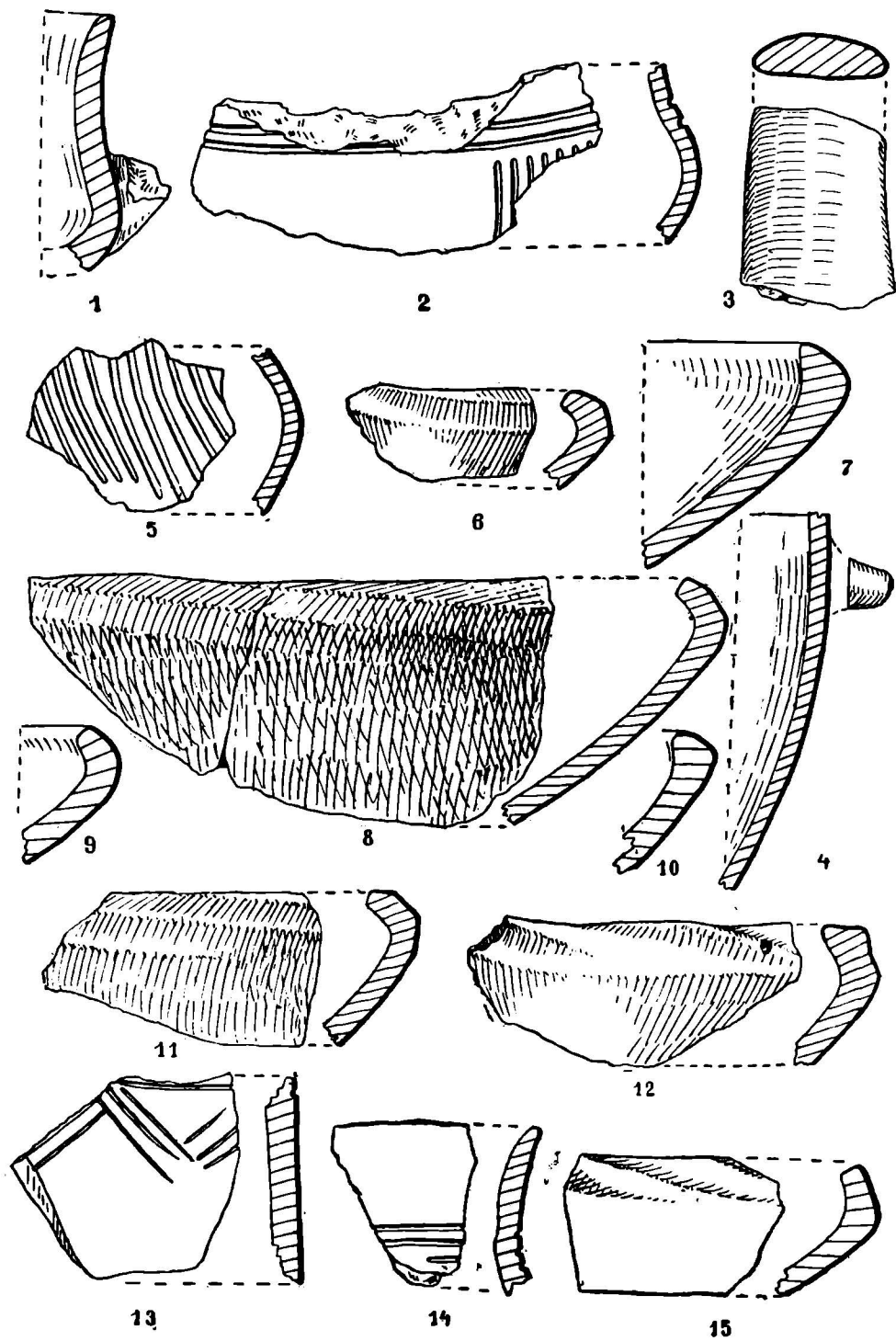

Fig. 4. — Fragmente de vase.

A. VASE DIN PASTĂ DE CALITATE BUNĂ

1. Până în prezent, la Tămăoani s'au găsit doar patru margini (fig. 3,3,4), o porțiune de mijloc (fig. 3,7) și un fund cu *umbo* (fig. 3,8) din vase de dimensiuni mici din pastă mai bună care din cauza stării fragmentare în care s'au păstrat nu pot fi atribuite cu siguranță ceștilor sau vaselor mici bitronconice. Cele două părți ale vasului sunt separate destul de accentuat. Partea superioară este ușor concavă și prezintă în cinci cazuri buza subțiată și puțin răsfrântă înafară. Partea inferioară este mai mult sau mai puțin semisferică. După un fragment din partea inferioară a unui vas din această serie se poate deduce că unele din aceste vase aveau fundul concav (fig. 3,8). În legătură cu formele de cești dela Tămăoani se pot pune trei toarte fragmentare, dintre care două din bandă de secțiune ovală (fig. 3,9,10) și a treia din benzi de secțiune rectangulară și cu o creastă mediană la exterior foarte puțin accentuată (fig. 3,11). În ceea ce privește decorul, pânțelele vasului este ornamentat într'un caz cu fațete oblice (fig. 3,1), iar în altul, cu proeminențe mici aplicate (fig. 3,2). În acest din urmă caz, și partea superioară a vasului, pe porțiunea din spre pânțele, este decorată cu o bandă orizontală în relief, mărginită de către două dungi orizontale adâncite.

2. Majoritatea fragmentelor ceramice provin din vase de dimensiuni mijlocii și mari, din care s'au putut determina următoarele forme:

a) Vase în formă de oale, cu arcuirea corpului la partea superioară, gâtul dezvoltat, marginea foarte ușor răsfrântă înafară și cu buza rotunjită sau subțiată. Această formă de vas este reprezentată printr'un exemplar întreg (fig. 7,1) și printr'un fragment (fig. 3,12). Exemplarul întreg a fost confecționat cu grijă dintr'o pastă consistentă cenușie, care prezintă pe fața externă pete roșii dela flambare.

b) Vase cu arcuirea corpului la mijlocul înălțimii, cu gâtul dezvoltat, marginea mai mult sau mai puțin răsfrântă înafară și cu buza subțiată sau plată. Din această formă s'a putut întregi un singur vas, a cărui parte superioară s'a reconstituit cu o oarecare aproximație, deoarece s'a păstrat foarte fragmentar (fig. 7,2). Tot în legătură cu această formă de vas mai pot fi puse și câteva fragmente de margine, cu buza plată (fig. 3,13 și 14), rotunjită (fig. 3,17) sau subțiată (fig. 3,15 și 16). Unul din exemplare este decorat pe partea superioară cu dungi orizontale adâncite (fig. 3,2). Nu se poate preciza dacă unele din aceste fragmente aparțin la această formă de vas sau la vasele bitronconice cu marginea dreaptă sau răsfrântă înafară.

c) Vase mari bitronconice din pastă de calitate bună, cu pereții mai groși, de culoare neagră cu lustru la exterior și cărămizie la interior, sau din pastă de calitate mai puțin bună de culoare cenușie și cu lustru pe ambele fețe sau numai pe una din ele. Forma de vas din pastă de calitate bună este reprezentată prin câteva fragmente necaracteristice din corpul vasului, iar aceea din pastă de calitate mai puțin bună printr'o margine (fig. 3,17). Într'un caz, umărul unui vas din pastă de culoare cenușie, este decorat cu o bandă din dungi orizontale adâncite care amintesc fostele caneluri (fig. 3,18).

d) Vas bitronconic cu pereții foarte ușor arcuiți în partea superioară și cu toarta, probabil supralnălțată, din bandă de secțiune ovală. S'a păstrat un singur fragment din partea superioară (fig. 4,1). În legătură cu această formă de vas s'ar putea pune eventual și un fragment de toartă mai masivă cu banda din secțiune ovală (fig. 4,3).

e) Vase cu pânțelele bombat, decorate cu benzi din dungi adâncite, dispuse orizontal și vertical (fig. 4,2) sau oblic (fig. 4,5). Marginea și fundul acestor vase sunt neprecizate.

f) Strachinile cu marginea îndoită drept și cu buza plată, decorată cu caneluri oblice. S'au găsit în total douăsprezece margini din asemenea strachini. Dintre acestea, trei exemplare în loc de caneluri au o simplă fațetare a marginii (fig. 4,6,8,11), iar la alte două, canelurile fiind mai adâncite, se formează între ele un fel de creste (fig. 4,15). Restul exemplarelor se caracterizează prin marginea îndoită, necanelată și subțiată în spre buza teșită oblic

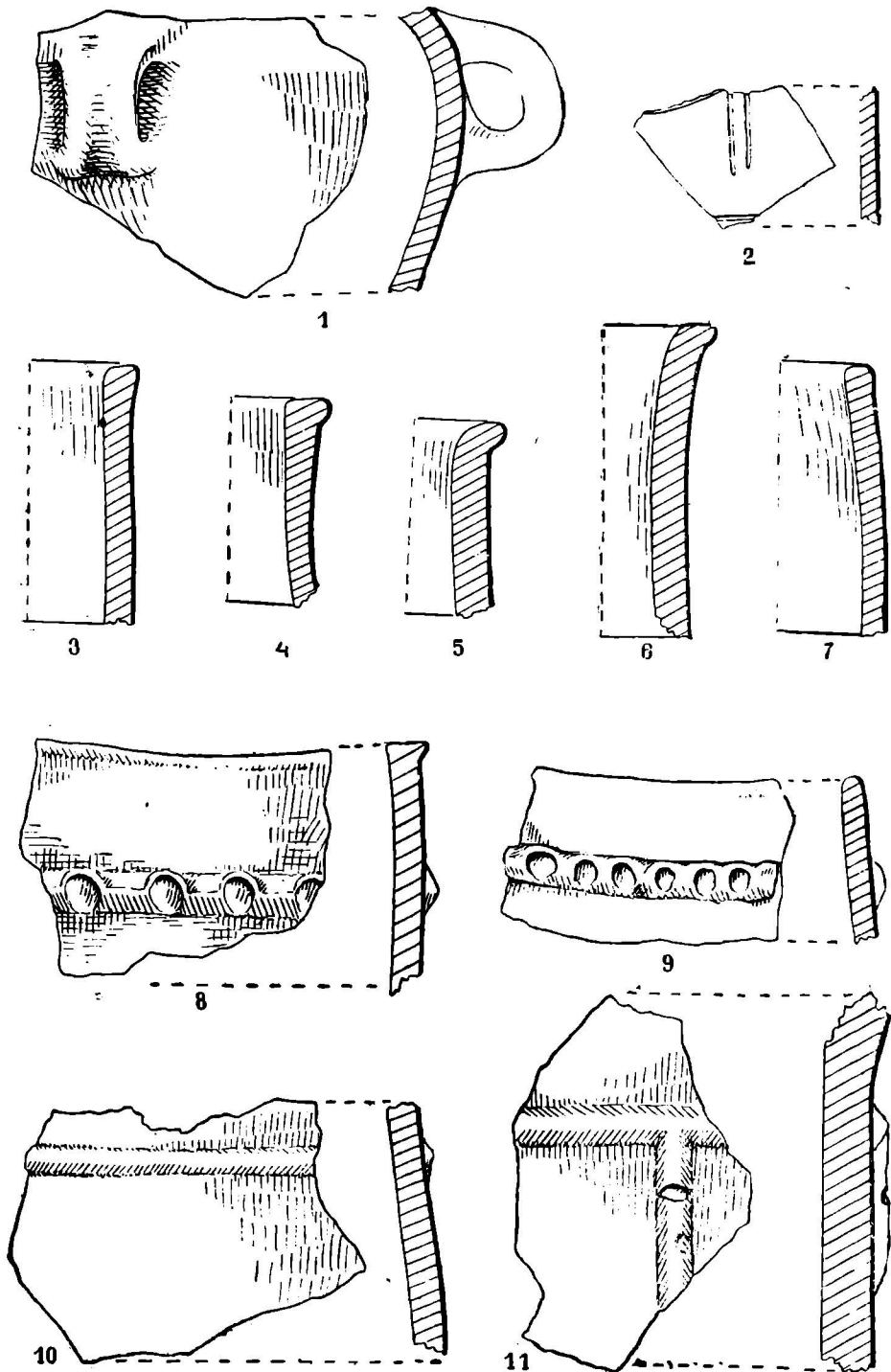

Fig. 5. — Fragmente de vase în formă de sac.

în spre interiorul vasului (fig. 4,9), marginea îndoită mai puțin spre interior și cu buza ascuțită (fig. 4,7) și marginea îngroșată în spre interior (fig. 4,10). Ultima variantă este executată dintr'o pastă de calitate mai puțin bună.

g) Forme neprecizate. În cuprinsul gropii Nr. 2 s'au depozitat două vase mari foarte fragmentare. Din primul s'a găsit numai partea inferioară cu pereții nu prea groși de culoare cenușie și cu urme de lustru pe fața interioară, care este mai îngrijit netezită. În partea superioară a fragmentului păstrat se află o toartă orizontală din bandă de secțiune ovală (fig. 4,4). Diametrul maxim al părții reconstituite al acestui vas ar fi de cca 0,50 m. Din al doilea vas s'a păstrat o porțiune despre care nu se știe dacă provine din partea superioară sau inferioară. Spre deosebire de vasul anterior, acesta este lucrat dintr'o pastă de calitate mai bună, de culoare neagră pe porțiuni de pe fața interioară și cărămizie pe cea exterioară. Această pastă se aseamănă cu aceea a unor vase mari, bitronconice cu marginea răsfrântă și cu gâtul înalt din așezarea din prima epocă a fierului de pe Cetățuia dela Stoicani. Pe un alt fragment din mijlocul bombat al unui vas cu pereții destul de subțiri este prinsă o toartă din bandă de secțiune rectangulară și cu o ușoară adâncitură mediană pe fața externă (fig. 5,1).

Tot din această categorie fac parte două fragmente ceramice, dintre care unul decorat cu benzi din dungi incizate neregulat sau dispuse în zig-zag și probabil încrustate cu alb (fig. 4,13), iar altul cu două dungi verticale paralele incizate neregulat și încrustate cu alb (fig. 5,2).

B. VASE DIN PASTĂ GROSOLANĂ

1. Majoritatea fragmentelor ceramice din această categorie provin din vase de dimensiuni mijlocii și mari, executate din pastă consistentă. S'au putut determina următoarele forme:

a) Vase în formă de sac. Se pot deosebi două variante. Din prima fac parte vasele cu corpul mai mult sau mai puțin drept în partea superioară, gura larg deschisă și cu marginea plată, depășind de cele mai multe ori grosimea pereților vasului (fig. 5,3-6). Această variantă este reprezentată prin opt margini fragmentare. Din a doua variantă fac parte vasele cu pereții părții superioare mai mult sau mai puțin convecși, gura larg deschisă și marginea plată, care depășește numai într'un singur caz foarte puțin grosimea pereților vasului (fig. 5,8). Din această variantă s'au găsit 13 exemplare, dintre care unul nedecorat (fig. 5,7), două decorate din partea superioară cu brăuri orizontale aplicate de secțiune triunghiulară sau ovală (fig. 5,10) și alte nouă cu brăuri alveolare, aplicate orizontal (fig. 5,8-9), orizontal și vertical (fig. 5,11) sau, într'un caz, oblic și însoțite de proeminențe (fig. 6,1). Pe un fragment șirul orizontal din alveole, mai mult sau mai puțin regulate, s'a executat direct pe pereții vasului și nu pe un brâu în relief (fig. 6,2).

b) Vase în formă de oale, cu marginea dreaptă sau ușor răsfrântă, buza plată sau rotunjită și cu corpul mai mult sau mai puțin arcuit (fig. 6,3-5). S'au găsit în total cinci fragmente, dintre care trei provin din vase cu pereții subțiri, iar alte două din vase cu pereții mai groși.

c) Vase mari cu corpul bitronconic sau bombat și cu marginea răsfrântă înafară și îngroșată în partea exterioară. Această formă este reprezentată prin două fragmente din marginea aceluiași vas (fig. 6,7).

d) Vase, probabil mai scunde și cu pereții foarte ușor arcuiți, cu marginea plată îngroșată la exterior și decorată pe partea superioară a corpului cu un brâu orizontal în relief de secțiune ovală. S'a găsit un singur fragment ars secundar (fig. 6,6).

Tot în legătură cu formele de vase din această categorie pot fi puse și câteva fragmente din funduri, simple (fig. 6,8), cu început de ramă neregulată (fig. 6,9) sau cu profilare destul de accentuată (fig. 6,10).

2. Specia ceramică din pastă grosolană mai puțin consistentă este foarte slab reprezentată până în prezent în așezarea de la Tămăoani. S'au găsit numai câteva fragmente necaracteristice din vase mari de provizii.

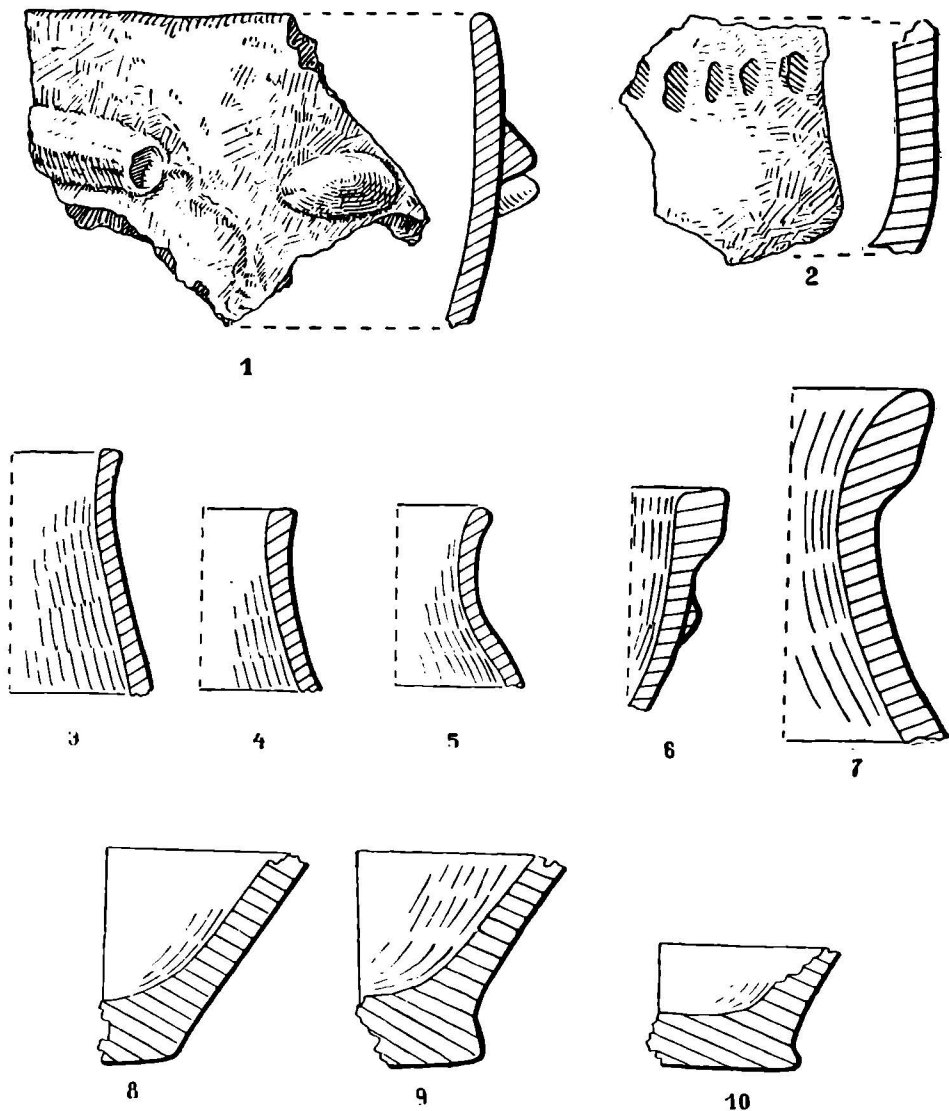

Fig. 6. — Fragmente de vase în formă de oale.

În afară de ceramică, s'au mai descoperit la Tămăoani câteva obiecte de lut ars, piatră și bronz.

Obiectele de lut ars sunt reprezentate prin două fusaiole din pastă de calitate bună, (fig. 8,1,2), din care una întreagă și alta fragmentară și prin două căpăcele (fig. 8,3,4), dintre care unul este fragmentar. Fusaiole fragmentară, cu partea superioară mult mai dezvoltată decât cea inferioară, este decorată cu două benzi orizontale incizate. Căpă-

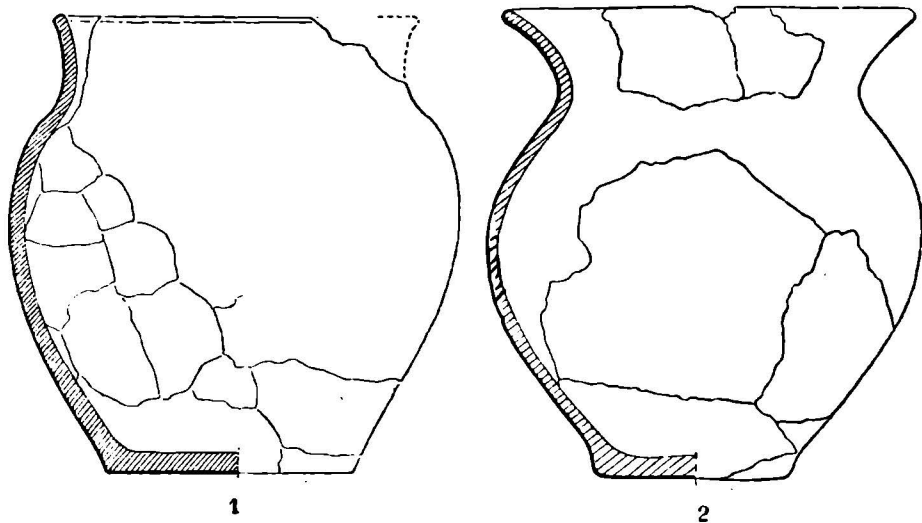

Fig 7. — Vase cu corpul bombat.

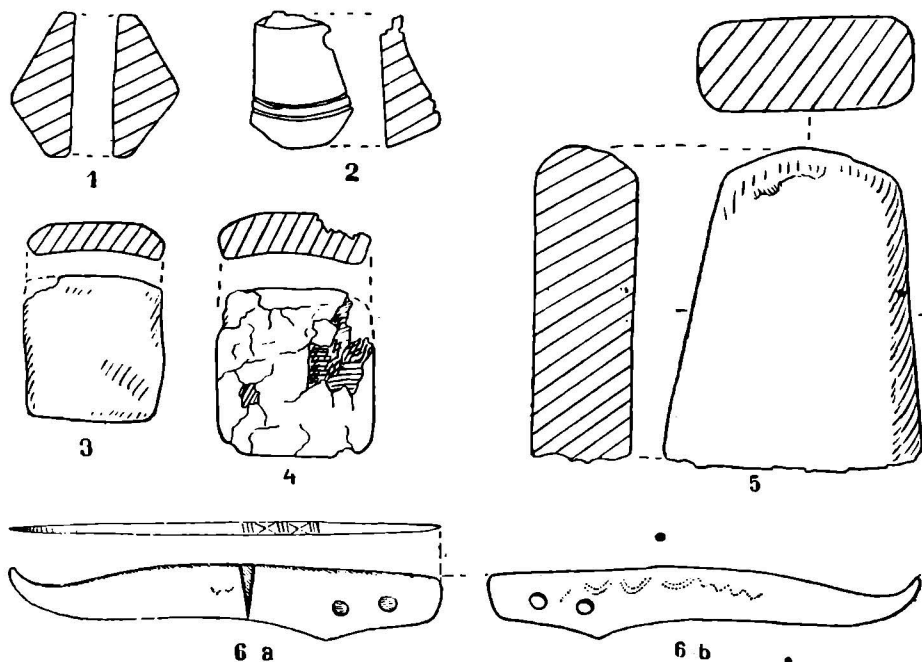

Fig. 8. — Fusaiole (1–2) și căpăcele de lut ars (3–4); frecător de piatră (5) și cuțit de bronz (6).

celele, confecționate dintr'o pastă de calitate mai puțin bună și cu materie degresantă, sunt ușor bombate.

Din inventarul litic al așezării nu s'a găsit decât un singur frecător de piatră, de formă trapezoidală și de secțiune rectangulară (fig. 8,5). Partea inferioară a frecătorului este dreaptă și netezită, iar cea superioară, convexă.

Una din cele mai importante piese descoperite în așezarea dela Tămăoani este cuțitul de bronz din groapa Nr. 2 (fig. 8, 6a și 6b). Acest cuțit face parte din seria cuțitelor cu limbă la mâner și cu lama arcuită și îngustată în spre vârful ascuțit, care este îndoit în sus. Pe limbă la mâner sunt două găuri de nit. Lama este decorată pe ambele fețe cu motive din puncte. Pe o față sunt trei arcuri duble, cuprinse între o linie oblică și alta în zig-zag, iar pe cealaltă față este doar o linie scurtă în zig-zag.

Așezarea dela Tămăoani, ca și aceea din apropiere de pe Cetățuia dela Stoicani, se caracterizează printr'un strat subțire dela baza căruia s'au săpat numeroase gropi mai mari sau mai mici, dintre care majoritatea sunt în formă de clopot. După conținutul gropilor se poate deduce că ele nu au servit pentru provizii, ci pentru depozitarea resturilor de bucătărie a vaselor de lut ars sparte sau uneori chiar întregi și în genere a gunoaielor din cuprinsul așezării.

Locuințele oamenilor din așezarea dela Tămăoani nu sunt cunoscute. După cele câteva bucăți de chirpic descoperite până în prezent se poate presupune că s'ar fi folosit colibe simple, din trestie și puțin chirpic, construite la suprafața solului, probabil ca și în așezarea dela Stoicani. Din acest punct de vedere s'ar părea că, atât la Stoicani, cât și la Tămăoani, am avea de-a-face mai curând cu un fel de sălașe de mai scurtă durată decât cu așezări propriu zise.

Resturile de oase de animale descoperite până în prezent la Tămăoani ne dovedesc că oamenii din acest sălaș s'au ocupat cu creșterea vitelor și poate și cu vânatul. În afară de aceasta, prin analogie cu cele descoperite la Stoicani, se poate presupune că s'au mai îndeletnicit și cu pescuitul și culegerea de moluște din apa Prutului. Cu prilejul cercetărilor mai ample de pe teren, va trebui să se încerce să se lămurească în ce măsură acești oameni au practicat cultura primitivă a plantelor și cât de dezvoltată a fost la ei folosirea bronzului și a fierului.

Incadrarea culturală și cronologică a aspectului de cultură materială dela Tămăoani se poate face deocamdată numai cu ajutorul ceramicii, care este principalul element din inventarul acestei așezări.

Astfel, prin tehnica pastel, forme și decor, ceramica dela Tămăoani este de caracter local. Cele mai apropiate analogii pentru această ceramică se găsesc în așezarea apropiată dela Stoicani¹.

Prezența în număr mai mare a fragmentelor de străchini cu marginea îndoită spre interior ca și reminiscențele de caneluri de pe partea superioară a unui vas mare bitronconic dela Tămăoani, ne-ar indica că această așezare datează dintr'o fază mai târzie a aspectului de cultură materială din aceeași epocă dela Stoicani (probabil secolul al VI-lea î. e. n.). În acest caz s'ar putea ca din inventarul fazei mai târzii să facă parte unele cești cu toarta supraînălțată, care reprezintă probabil o evoluție a formelor locale anterioare.

M. PETRESCU-DÂMBOVIȚA

¹ Ceramica din așezarea din prima epocă a fierului dela Stoicani a fost cercetată în mod amănunțit în raportul asupra săpăturilor dela Stoicani, «Materiale arheologice privind Istoria Veche R.P.R.», v. I, 1953, p. 132 și urm.

АРХЕОЛОГИЧЕСКИЕ РАЗВЕДКИ В ПОСЕЛЕНИИ ТĂМĂОАНИ (РАЙОН ГАЛАЦ) РАННЕГО ЖЕЛЕЗНОГО ВЕКА

(КРАТКОЕ СОДЕРЖАНИЕ)

К северу от Галаца, на территории села Тăмăоани, в урочище называемом Писку, на нижней террасе Прута находится археологическое поселение раннего железного века. Институт истории и философии Академии Румынской Народной Республики произвел в 1949 г. зондирования этого поселения.

Это поселение, как и поселение, находящееся вблизи на Четăцуе в Стоикани, характеризуется тонким слоем, у основания которого было исследовано несколько котлованов, большинство которых имеет вид колпака. Человеческие жилища поселения Тăмăоани еще неизвестны.

Жители этого поселения занимались скотоводством и, вероятно, охотой, рыболовством и собиранием моллюсков. До сих пор еще неизвестно в какой мере они занимались примитивной культурой растений и какое развитие приобрело у них использование бронзы и железа.

Большую часть инвентаря в Тăмăоани составляет керамика; изготовление глины, форма и орнаменты носят местный характер. Она походит на керамику поселения той же эпохи в Стоикани. Помимо керамики, в Тăмăоани были еще обнаружены два пряслица и две покрывалки из обожженной глины, зернотерный камень и бронзовый нож.

Сравнивая керамический инвентарь из Тăмăоани с инвентарем в Стоикани можно заключить, что поселение Тăмăоани датируется более поздней фазой аспекта материальной культуры раннего железного века Стоикани, вероятно, VI веком до н. э.

ОБЪЯСНЕНИЕ РИСУНКОВ

Рис. 1. — План ям рва II.

Рис. 2. — Профиль северной (a) и южной (b) стен рва II.

Рис. 3. — Фрагменты сосуда.

Рис. 4. — Фрагменты сосуда.

Рис. 5. — Фрагменты сосудов формы мешка.

Рис. 6. — Фрагменты сосудов формы горшков.

Рис. 7. — Сосуды с выпуклым туловом.

Рис. 8. — Прясла (1—2) и покрывалки из обожженной глины (3—4): зернотерный камень (5) и бронзовый нож (6).

RECHERCHES ARCHEOLOGIQUES DANS LA STATION DU PREMIER ÂGE DU FER DE TĂMĂOANI (DISTRICT DE GALAȚI)

(RÉSUMÉ)

Au nord de Galați, sur le territoire du village de Tămăoani, au lieu dit Piscul, de la terrasse inférieure du Pruth, se trouve une station archéologique remontant au premier âge du fer. L'Institut d'Histoire et Philosophie de l'Académie de la R.P.R. y a effectué des sondages en 1949.

Cette station, comme celle qui se trouve à proximité, sur la Cetățuia de Stoicani, est caractérisée par une couche mince, à la base de laquelle on a fouillé plusieurs fosses, dont la majorité est en forme de cloche. Les habitations de la station de Tămăoani ne sont pas encore connues.

L'occupation des habitants de cette station était l'élevage et, probablement, la chasse, la pêche et la récolte des mollusques. On ne connaît pas encore dans quelle mesure ils ont pratiqué la culture primitive des plantes; non plus que l'importance prise chez eux par l'emploi du bronze et du fer.

La majeure partie de l'inventaire de la station de Tămăoani est constituée par de la céramique dont la technique de la pâte, la forme et le décor sont d'un caractère local. Elle ressemble à la céramique, de la même époque, de la station de Stoicani. A part la céramique, on a encore découvert à Tămăoani, deux fusaïoles et deux petits couvercles en terre cuite, un broyeur en pierre et un couteau en bronze.

Il ressort de la comparaison entre l'inventaire céramique de Tămăoani et celui de Stoicani, que la station de Tămăoani date d'une phase plus récente de la culture matérielle du premier âge du fer, de Stoicani (probablement VIe siècle avant notre ère).

EXPLICATION DES FIGURES

Fig. 1. — Plan des trous du fossé II.

Fig. 2. — Profils des parois nord (a) et sud (b) du fossé II.

Fig. 3. — Fragments de vases

Fig. 4. — Fragments de vases

Fig. 5. — Fragments de vases en forme de sac.

Fig. 6. — Fragments de vases en forme de pot.

Fig. 7. — Vases au corps bombé.

Fig. 8. — Fusaïoles (1—2) et petits couvercles (3—4) en terre cuite; un broyeur (5) et un couteau en bronze (6).